

Schone energie in Zeeland voor iedereen

De zon schijnt voor iedereen, de wind waait voor iedereen, het water stroomt voor iedereen

Gemeenschapsenergie als leefbaarheidsvoorziening, waarbij ieder een stem heeft, en ieder in staat wordt gesteld om mee te doen.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Samenvatting	3
3	Energietransitie kan mensen verbinden	5
3.1	Coöperaties	6
4	Goed en onafhankelijk advies	7
4.1	Onafhankelijk advies voor iedereen	8
4.2	Sociale cohesie	8
5	Samen aan de slag	9
5.1	Voorlichting om ieder te bereiken	9
5.2	Maatschappelijke dialoog	10
5.3	Kader met elementen voor de energietransitie	11
6	Provinciale ondersteuningmogelijkheden	11
6.1	Onafhankelijke Zeeuwse schone energiekennis werkplaats	11
6.2	Facilitering coöperaties	12
6.3	Micro krediet	13
6.4	Provinciaal Schone Energie Fonds	13
6.5	Provincie Zeeland kan meerdere rollen opnemen	14
7	Slotopmerking	15

1 Inleiding

De SP wil tempo maken met de realisering van een energieneutrale samenleving. Maar dat lukt niet als grote groepen burgers buitenspel komen te staan. Dit is momenteel het geval. Wie kan investeren profiteert van energiesubsidies en energierendement. Wie dat niet kan betaalt het gelag: energieheffingen en vernietiging van kapitaal. De huidige praktijk veroorzaakt dan ook een tweedeling die vermogenden rijker maakt, en minvermogenden armer. In deze nota bepleiten wij een andere aanpak: gemeenschapsenergie als motor voor energietransitie. Met instrumenten die meteen ook de lokale leefbaarheid behouden en verbeteren.

2 Samenvatting

Het Zeeuws beleid voor de overschakeling op schone energie mist tot dusver een duidelijke richting. Welke taken wil het provinciebestuur op zich nemen? En welke instrumenten zet de provincie daar voor in? Die vragen zijn nog niet beantwoord. We zien vooral aandacht voor de technische kant van het verhaal. Sociale en menselijke aspecten worden veelal uit het oog verloren. Terwijl de energietransitie juist kansen biedt om mensen meer bij de gemeenschap te betrekken.

SP wil : “Schone energie, met zeggenschap voor iedereen!”

De SP zet dan ook in op een aanpak die iedereen in staat stelt mee te doen, ook als het betrokkenen ontbreekt aan de benodigde financiën. Een aanpak die deelnemers zeggenschap en (mede)eigenaarschap geeft. Een systeem dat de lusten en lasten rechtvaardig verdeelt.

Zeeland loopt achter

Zeeland loopt achter, zonder provinciale strategie voor de energietransitie. Het provinciebestuur heeft al wel wat geld gereserveerd voor het stimuleren van technische ontwikkelingen. Er zijn contacten met het bedrijfsleven, ook over de rol van de industrie. Er is een dialoog met vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties die als voorlopers gelden. Maar daarnaast zien we een wildgroei van door het Rijk gesubsidieerde initiatieven, waar bedrijven en vermogende burgers het voortouw nemen. We zien hoe het merendeel van de Zeeuwen daarbij het spoor bijster is en op achterstand raakt. Dat levert weerstand en terughoudendheid op, waardoor het maatschappelijk draagvlak eerder kleiner dan groter wordt.

Het provinciebestuur kan dit tij keren door het stellen van kaders en het maken van keuzes. Waar zij de ambitie etaleert zich in te zetten voor een klimaatneutrale samenleving, pleit de SP in deze nota voor een beleid dat er op gericht is de hele Zeeuwse bevolking in staat te stellen mee te doen, ongeacht financiële draagkracht.

Dus is de vraag: hoe kan het provinciebestuur de energietransitie stimuleren en daarnaast verhinderen dat dit tot tweedeling leidt: dat een bevoorrecht deel van de Zeeuwse bevolking uiteindelijk profiteert van subsidies en rendement en de rest van de samenleving louter opdraait voor de kosten, zoals de energieheffingen en de vernietiging van kapitaal? Blijft hierop een adequaat antwoord uit, dan kan de energietransitie niet slagen.

Friesland vervult een voorbeeldfunctie

Zeeland staat op achterstand. De provinciale overheid nam wel het initiatief tot een energiedialoog. Maar die beperkt zich vooralsnog tot betrokkenheid van ‘inhoudelijk deskundigen’: voorlopers uit bedrijfsleven en uit instanties, vooral milieuorganisaties. Een aantal andere provincies is al aanzienlijk verder. Daar is al geld en organisatiekracht vrijgespeeld om de transitie te stimuleren, te faciliteren en te regisseren, voor de bebouwde omgeving, die immers alle burgers raakt. De provincie Friesland vervult daarin een voorbeeldfunctie, en wel als één van de vijf pilotregio's van de landelijke Green Deal Pilots Regionale Energie-strategieën.

In Friesland heeft dit geleid tot een concrete en goed onderbouwde beleidsstrategie voor de energietransitie. Die bevat ‘bouwstenen’ voor de aanpak van de bebouwde omgeving, waartoe alle huishoudens behoren. Vertaald naar Zeeland zou het daarbij onder meer gaan om zo'n 200.000 bestaande woningen die als gevolg van het Rijksbeleid allemaal van het aardgas behoren te worden afgesloten.

Uitgangspunt in Friesland is het creëren van draagvlak binnen lokale gemeenschappen voor initiatieven waar ieder – ongeacht financiële mogelijkheden – aan mee kan doen. Samenhang wordt nagestreefd met initiatieven die bijdragen aan behoud of verbetering van leefbaarheid. Intussen zijn daar Friese fondsen en instrumenten opgezet, zodat daadwerkelijk ‘schone gemeenschapsenergieprojecten’ zijn ontstaan.

Motor daarvan is een onafhankelijke, door de provincie betaalde open source kennisbron, de ‘Energiewerkplaats’, in nauwe samenwerking met het landelijk Netwerk Duurzame Dorpen.

We hoeven het wiel niet opnieuw uit te vinden

Voor Zeeland is het positief dat we het wiel niet opnieuw hoeven uit te vinden. Wel staan we voor de vraag: hoe speelt de provincie geld en organisatiekracht vrij om dit te stimuleren en regisseren? En: ziet het provinciebestuur dit als prioriteit?

De Stratenfractie van de SP bepleit het vrijmaken van financiële middelen voor een aanpak die zich richt op meer democratische en sociale organisatievormen voor de opwekking van schone energie en energiebesparing. Het is een aanpak die aansluit bij het aloude belang van energie als nuts- ofwel gemeenschapsvoorziening, met zeggenschap voor iedereen.

Deze nota probeert daar aanzetten toe te geven. We gingen ervoor te rade bij projecten elders in het land en bij Zeeuwse ervaringsdeskundigen. Over de hier gepresenteerde ideeën gaan we graag met alle belanghebbenden, betrokkenen en andere geïnteresseerden in gesprek. Dit als bijdrage aan de Regionale Energiestrategie van de Provincie Zeeland. Die moet in 2021 gereed en in uitvoering moet zijn. Wat de SP betreft maken we daar nu al werk van.

“Energiestrategie: Wat betreft de SP maken we daar nu al werk van”.

3 Energietransitie kan mensen verbinden

Klimaatverandering en opwarming van de aarde is dagelijks onderwerp van gesprek; de fossiele brandstof raakt op en men is zich steeds meer bewust van de noodzaak om schonere energie op te wekken en energie te besparen. De meeste mensen kunnen en willen dat niet allemaal alleen uitzoeken, en kunnen dat veelal zelf ook niet meteen betalen.

“Duurzame energie gaat ieder aan en versterkt de onderlinge verbinding”

De oplossing kan worden gevonden in gemeenschapszin. Aan de slag gaan met duurzame energie kan mensen met elkaar te verbinden, kan de kwaliteit van leven verbeteren, en kan sociale en creatieve vermogens versterken.

In gevallen van provinciale facilitering geven we dan ook de voorkeur aan initiatieven van onderop, voorkomend uit de samenleving in dorpen en wijken, verankerd in lokaal draagvlak, en met de waarborg dat schone energie voor ieder bereikbaar en betaalbaar is.

3.1 Coöperaties

Als overheidssubsidies en –faciliteiten worden verstrekt voor energiebesparing, voor zonneparken, zonnepanelen, windmolens of andere schone energiebronnen dan behoren niet slechts enkelen daarvan te profiteren. Per slot van rekening betalen we daar allemaal aan mee. Als energie goedkoper wordt door de gesubsidieerde opwekking van duurzame energie dan behoort iedereen in dat voordeel te delen. Coöperaties bieden daar een mogelijkheid toe, mits ze voldoen aan zekere voorwaarden.

Coöperatief organiseren is een kans, vooral als het initiatieven betreft van onderaf. Het is een middel tot participatie bij het verkrijgen van duurzame energie in de eigen omgeving. Met zeggenschap voor iedereen. Daar zijn al mooie voorbeelden van, zoals het Friese zonnepark De Griene Greide in Garyp.

Lokale coöperaties kunnen de eigen kracht bundelen door een overkoepelende coöperatie in het leven te roepen die als energie-afnemer fungeert en overschot aan energie kan doorleveren aan bedrijven, instellingen en overheden.

Zo coöperatief werken maakt de logistiek gemakkelijker. Piekbelasting van het net kan worden afgevlakt zodat een betere dag- en seizoensbalans ontstaat. Dat is eenvoudiger dan bij een wildgroei van individuele energie-opwekkers.

In een aantal reeds tot stand gekomen schone energie coöperaties (zie zonnepark Garyp) wordt in belangrijke mate gebruik gemaakt van sociaal kapitaal. Expertise over die aanpak (met concrete gerealiseerde projecten) is voorhanden bij instanties als de Friese Energiewerkplaats en het landelijk Netwerk Duurzame Dorpen.

Dit soort energiecoöperaties zijn een mooi voorbeeld van democratie van onderop. Er komt bij de precieze planning van het wat, waar en hoe geen ambtenaar of groot bedrijf aan te pas. In plaats daarvan wordt gebruik gemaakt van het sociaal kapitaal, ofwel de ervaringen, deskundigheden en drijfveren uit de lokale gemeenschap: mensen beslissen zelf wat zij doen met hun huis en hun omgeving. De deelnemers hebben zelf alle zeggenschap en eigendom.

Daarom ziet de SP een belangrijke rol voor zulke initiatieven in een democratische energietransitie. Als dorpen, wijken of groepen mensen samen een weldoordacht idee hebben om collectief een windmolen, zonnepanelen of andere duurzame energie te exploiteren, zou de rol van de Provincie moeten worden dit te faciliteren.

Daarbij behoort dan wel voldaan te worden aan voorwaarden die gericht zijn op:

- deelnamemogelijkheid voor iedereen;
- geen of zo laag mogelijke financiële drempels voor deelname;
- lokaal draagvlak;
- zeggenschap bij de deelnemers over de verdeling van baten en lasten, met daarbij ook aandacht voor andere gemeenschapsvoorzieningen;
- planvorming vanuit een lokaal gedragen visie.

4 Goed en onafhankelijk advies

De SP onderschrijft de noodzaak om zo snel mogelijk over te schakelen op schone energie. Helaas zijn er op dat vlak al ontwikkelingen waarbij de gevolgen voor de samenleving en grote groepen burgers uit het oog zijn verloren, ook in Zeeland. Met meer kennis, coördinatie en participatie was dat misschien niet gebeurd. Naast aandacht voor de technische kant van het verhaal behoort ook te worden meegewogen wat de gevolgen zijn voor mens en samenleving. Dit kan het maatschappelijk draagvlak versterken, vooral wanneer mensen in de omgeving zelf een goede afweging kunnen maken over de opzet van een 'schone energie' project. Resultaten zijn beter, en kunnen sneller worden behaald naarmate bewoners, bedrijven en overheid gezamenlijk draagvlak ervaren. Datzelfde geldt voor maatregelen om woningen energiezuiniger te maken.

4.1 Onafhankelijk advies voor iedereen

Burgers worden overspoeld met aanbiedingen van bedrijven en minder commerciële instanties om (zelf) schone energie op te wekken of woningen energiezuiniger te maken. Voor leken is het echter moeilijk, zo niet onmogelijk om zelf te beoordelen of het verstandig is om een dergelijke aanbieding in te gaan. Als we willen dat overheden, inwoners en bedrijven in Zeeland goed en gelijkwaardig geïnformeerd worden over de meeste verstandige keuzes en investeringen, dan kunnen we dat niet alleen overlaten aan bedrijven of willekeurige instanties. Er is behoefte aan afstemming en onafhankelijke informatie op maat, liefst in samenhang met (on)mogelijkheden en ontwikkelingen op straat-, buurt-, wijk-, dorps-, gemeentelijk of regionaal niveau.

We willen dat ieder de kans krijgt om met onafhankelijke deskundigen te praten en kennis te delen over goede projecten die elders al zijn gerealiseerd. Voor zicht op knelpunten, praktische ervaringen en mogelijkheden en hoe gezamenlijk activiteiten kunnen worden ondernomen die voor iedereen toegankelijk en haalbaar zijn. Daarom pleiten we voor een plek voor iedereen voor onafhankelijk advies. Een voorbeeld van zo'n onafhankelijk orgaan is de Friese Energiewerkplaats die nauw samenwerkt met het landelijk Netwerk Duurzame Dorpen.

“Energietransitie kan een keerpunt worden, wat ook de leefbaarheid en de gemeenschapszin versterkt”

4.2 Sociale cohesie

Zeggenschap van bewoners bij de aanpak rond energie kan democratisch door in te zetten op lokale energiecoöperaties. Energie die een lokale gemeenschap letterlijk of figuurlijk krijgt door samen te werken in een dorp of wijk of andere leefgemeenschap. Door samen energie op te wekken waarbij rekening wordt gehouden met milieu en eerlijke prijzen. Door samen te beslissen hoe lasten en lusten worden gedeeld, al dan niet ten bate van individuele of gemeenschappelijke doelen als bevordering van duurzaamheid en leefbaarheid. Dat is goed voor de gemeenschap, goed voor de zeggenschap, goed voor het milieu en goed voor de sociale cohesie. Goed ook om te komen tot een duurzamere samenleving.

5 Samen aan de slag

Het welslagen van de energietransitie is afhankelijk van de mate waarin bestuurlijk, maatschappelijk en democratisch draagvlak kan worden bereikt, zonder dat groepen of individuen worden buitengesloten. Ook het Netwerkbbedrijf is daarin een belangrijke partner. Het vraagt afstemming om het netwerk zo goed mogelijk te blijven benutten om onnodig maatschappelijke kosten te voorkomen. Samenwerking is niet alleen noodzakelijk bij energieopwekking en aanpassing van woningen, ook bij het vervangen van huishoudelijke apparaten voor zaken als verwarming en koken kan een gezamenlijke aanpak doelen dichterbij brengen.

5.1 Voorlichting om ieder te bereiken

In Zeeland bestaan al meerdere initiatieven met het doel duurzame energie op te wekken. Ook zijn al coöperaties opgezet. Maar die voldoen vaak nog niet aan de eisen van democratisch energiebeleid, in de zin dat deelname voor iedereen toegankelijk, haalbaar en betaalbaar is. De overgrote meerderheid van de bevolking is nog helemaal niet bezig met energietransitie. Mensen zijn niet geïnteresseerd, ze volgen het niet of ze kunnen er (nog) niets mee, bijvoorbeeld omdat het hen ontbreekt aan investeringsvermogen of goed onafhankelijk advies.

De SP vindt het nodig dat de provincie de rol op zich neemt om de Zeeuwse bevolking voor te bereiden op de energietransitie, niet alleen door voorlichting over de noodzaak, maar vooral ook over de grote sociale en ruimtelijke gevolgen van de energietransitie, de consequenties voor iedere individuele burger, en de mogelijkheden om lokaal draagvlak te organiseren. Voorlichting is meer dan het starten van een energiedialoog die vooral wordt gevoerd door 'inhoudelijk deskundigen' op tijdstippen dat de meeste Zeeuwen aan het werk zijn. De voorlichting moet uitnodigend zijn, dicht bij huis en op maat.

Uitgangspunten zijn o.a.:

- Vertrek vanuit lokale situaties, lokaal draagvlak en de menselijke maat.
- Bespreek het belang van maatschappelijk draagvlak voor initiatieven, hoe kan worden omgegaan met bestaande regels voor ruimtelijke inrichting, en hoe vanuit de lokale gemeenschap initiatieven kunnen worden georganiseerd.

5.2 Maatschappelijke dialoog

De energiedialoog dient maatschappij-breed te worden gevoerd, waarbij ook sociale en menselijke aspecten aan de orde komen. Technische aspecten zijn onder andere:

- **Het besparen van energie.**
Voor veel mensen in oudere woningen betekent dit dat rigoureuze aanpassingen nodig zijn. Dat kan gaan om isolatie van muren en daken, kelders en kruipruimtes en andere aanpassingen zoals dubbel glas of een efficiëntere inrichting.
- **Het voorzien in warmte.**
Er zijn mogelijkheden voor nieuwe systemen of andere warmtebronnen dan die we al gewend zijn. Zo valt er te denken aan een collectief systeem zoals een warmtenet, warmtepompen of geothermie, accusystemen of opslag met waterstof etc. Ook zijn er voorbeelden waarbij weglek-warmte uit industrie of kassen voor verwarming wordt gebruikt.
- **Het duurzaam opwekken van energie** kan nu al en in de toekomst op nog meer manieren. De meest bekende zijn nu zonne-energie, windenergie en getijde-energie. Deze vormen worden nu al toegepast. Andere manieren zijn nog in studie of ontwikkeling.
- **Elektrisch vervoer** met aanpassing van infrastructuur en voorzieningen. Ontwikkeling van elektrische voertuigen biedt, mits collectief georganiseerd, nieuwe kansen voor verbetering van provinciaal of regionaal openbaar vervoer.

5.3 Kader met elementen voor de energietransitie

We pleiten ook voor een concreet en goed onderbouwd provinciaal kader, met daarin “elementen voor de energietransitie”. Tijd voor Zeeland om te stimuleren en regisseren wat betreft de bebouwde omgeving, bedrijven en burgers.

In dat kader zien we de volgende elementen:

De Provincie Zeeland kan vanuit haar rol lokale initiatieven faciliteren.

1. Naast het particulier Zeeuws Klimaatfonds een provinciaal schone energie-fonds voor versnelling van de transitie door financiële tegemoetkomingen zoals voorfinanciering, leningen, garanties en arrangementen.
2. Samenwerking met het netwerkbedrijf. Meer dan voorheen is inzet nodig op het coördineren van aanpassingen van het elektriciteits- en gasnet en het bestaande netwerk zo goed mogelijk te benutten, om onnodige maatschappelijke kosten te vermijden.
3. Ieder deelt mee. Duurzame energie en leefbaarheid gaan hand in hand voor bewoners en bedrijven.
4. Draagvlak is van belang zodat nieuwe ontwikkelingen voor energieopwekking kunnen ontstaan.
5. Samenwerking waar het kan. De provincie houdt regie en (deels) coördinatie.

Het faciliteren van lokale initiatieven de oprichting van energiecoöperaties kan onder voorwaarden van lokaal draagvlak, zeggenschap bij de deelnemers, en mogelijkheden tot deelname door iedereen, ook financieel.

6 Provinciale ondersteuningmogelijkheden

Het provinciebestuur trekt al wel financiële middelen uit voor de energietransitie. Maar die zijn vooral bedoeld om innovatieve technische ontwikkelingen te stimuleren. De SP bepleit deze en andere financiële middelen, zowel uit interne als externe bron, vooral ook in te zetten voor beleid zoals in deze nota beschreven. Daarbij kan ook aansluiting worden gezocht bij bestaande fondsen zoals het Klimaatfonds Zeeland, en bij organisaties die in Zeeland al activiteiten ontplooiën en expertise hebben opgebouwd, waarbij geldt dat deze organisaties de in deze nota beschreven lijnen kunnen onderschrijven..

6.1 Onafhankelijke Zeeuwse schone energiekennis werkplaats

De provincie bevordert en faciliteert de totstandkoming van een onafhankelijke plek in Zeeland waar technische en organisatorische kennis wordt gedeeld en uitgewisseld en van waaruit gratis assistentie wordt verleend aan initiatieven van bewoners(groepen) op het vlak van energietransitie in de bebouwde omgeving. Een dergelijke energiekennis werkplaats fungeert als onafhankelijke en laagdrempelige open source kennisbron, en werkt samen met het landelijk Netwerk Duurzame Dorpen. Daarbij kunnen ook in Zeeland al bestaande initiatieven en activiteiten worden betrokken.

6.2 Facilitering coöperaties

Coöperaties zijn voor investeringen afhankelijk van leningen terwijl de terugverdientijd vaak lang is. Er moeten leningen worden afgesloten of er moet geld voorhanden zijn, waardoor financiële risico's worden gelopen. Uit een provinciaal (eventueel revolverend) fonds zouden middelen kunnen worden ingezet om deze financiële drempels te slechten. Hier kan worden gedacht aan instrumenten als achtergestelde leningen, garanties, voorfinanciering en andere financiële arrangementen.

Met het opstarten en deelnemen aan coöperaties of andere collectieve vormen voor besparing of productie van schone energie gaat een hoop regelwerk gepaard. Burgers kunnen naast hun dagelijkse activiteiten niet altijd tijd hiervoor vinden. Een onafhankelijke schone energiekennis werkplaats kan veel werk uit handen nemen. Het is voor burgers niet zomaar mogelijk of financieel haalbaar thuis aanpassingen te treffen, bijvoorbeeld om huiselijke apparatuur geschikt te maken voor besparing en nieuwe vormen van energie, vooral niet in de huursector. Een deel van de bevolking is dan feitelijk uitgesloten van deelname aan een coöperatie. Financiële arrangementen behoren dan soelaas te bieden.

Financiering is vaak goedkoper en gemakkelijker dan gedacht. Het grote voordeel van een lening voor schone energie is namelijk dat er gefinancierd kan worden zonder dat het echt geld kost. Zo'n lening kan eenvoudig terug betaald worden uit de opbrengsten van het project. Gevolg daarvan is dat zulk geld nogmaals ingezet kan worden voor een volgend project. Kortom; het één keer lenen van geld tegen lage rentekosten zoals dat bestaat bij de Bank Nederlandse Gemeenten of bij de Europese unie, dus tegen lage rentekosten kan eindeloos ingezet worden dankzij de opbrengsten uit de projecten.

6.3 Micro krediet

Of het nu gaat om isolatie, aanpassing van woningen, het aanleggen van nieuwe warmtesystemen of elektrische energieopwekking, het gaat vaak om forse kosten. Diverse bewoners hebben dit al onderzocht (voorbeeld zie het initiatief van de Werkgroep Duurzaam Oostkapelle). Het nemen van maatregelen levert ook besparingen op voor de lange termijn, maar voor ieder behoort te gelden dat hij of zij ook moet kunnen participeren en moet kunnen meedelen in de uiteindelijke opbrengsten. We denken ook aan een soort Zeeuwse microkrediet zodat ieder aan kan haken bij de transitie, met eerlijke financiële regelingen zijn voor mensen met een kleine beurs.

6.4 Provinciaal Schone Energie Fonds

Een provinciaal energiefonds en/of garantiefonds instellen kan de transitie helpen. Het fonds kan bijvoorbeeld aan een coöperatie, mits aan de genoemde voorwaarden wordt voldaan, faciliteiten verstrekken zoals een gunstige lening, achtergestelde lening, financiële bijdrage of financiële garantie. Onder meer kan worden gedacht aan bijdragen ter verlichting van financieringskosten, bijdragen in aanloopkosten, compensaties voor eventueel benadeelde omwonenden.

Fondsen kunnen op verschillende manieren worden gevoed, uiteenlopend van de beschikbaarheid van middelen via de provinciebegroting, bijdragen van andere overheden en uit externe fondsen. Daarbij kan bijvoorbeeld ook worden gedacht aan het Zeeuws Klimaatfonds en de 5 x 2 miljoen die via Stedin beschikbaar kwam bij de verkoop van het Zeeuws netwerkbedrijf.

6.5 Provincie Zeeland kan meerdere rollen opnemen

Los van de hier verwoorde visie en voorstellen, kan de Provincie Zeeland nog diverse andere rollen oppakken. We noemden al de voorlichtende rol, nodig om de provinciale schone energie strategie 'in de markt' te zetten, en initiatieven van 'onderop' te stimuleren en van de grond te krijgen. Daarnaast kan aan een diversiteit aan coördinerende, bemiddelende en wervende rollen worden gedacht:

- Coördinatie, bijvoorbeeld bij afstemming van activiteiten van gemeenten, woningbouwcorporaties en bedrijven inzake de aanpak van energietransitie en besparing in de bebouwde omgeving.
- Coördineren, bemiddelen en werven voor het binnenhalen van subsidies of gunstige leningen via Europa, nationale overheid of andere externe bronnen.
- Coördinerend om het brede werkveld, uiteenlopend van lokale initiatieven tot netwerkbedrijven, met elkaar in contact te brengen.
- Voorwaarde stellend, regelgevend en bewakend bij ingrepen in de ruimtelijke omgeving.
- Coördinerend en ondersteunend bij ambities als energieneutrale dorpen
- Coördinatie bij de aanpassing van de energie-infrastructuur
- Faciliteren en stimuleren van innovatieve ontwikkelingen, zoals getijde- energie en Blue-energy.
- Richting de Rijksoverheid kan de Provincie de belemmeringen kenbaar maken die de huidige energiecoöperaties ervaren, en pleiten voor gunstigere regels.
- De provincie kan bevorderen dat een Zeeuwse Schone Energie Maatschappij wordt opgericht, bijvoorbeeld een coöperatie als koepel van de lokale coöperaties. Zo'n Zeeuwse Schone Energie Maatschappij kan dan fungeren als afnemer van lokaal opgewekte energie en leverancier van energie aan derden.
- De provincie kan met het Rijk de discussie aangaan over de beste invulling van duurzame energiequota in de toekomst, daarbij rekening houdend met de eventuele gevolgen voor samenleving en bevolking, de impact op de omgeving en verhouding van kosten en baten. Daartoe behoort ook het scheppen van duidelijkheid in het woud aan fondsen en subsidiestromen, zowel uit Europa, Nederland, als van provincie en gemeenten.

7 Slotopmerking

De grootste opdracht in het streven naar een energieneutraal Zeeland ligt bij de industrie. Immers die is voor 80 procent verantwoordelijk voor het energieverbruik in Zeeland. Deze nota beperkt zich in hoofdzaak tot energietransitie in de bebouwde omgeving voor zo ver het de inwoners raakt. Daar kan ook de industrie een rol bij spelen. Maar de insteek richt zich op de (gevolgen voor de) bevolking.

Lokale energiecoöperaties zullen op korte termijn niet voldoende groene energie kunnen opwekken om een totale energietransitie te bewerkstelligen. Daarom blijft er voor de SP zeker ook plaats voor energieprojecten op grotere schaal, buiten de coöperaties om. Wel vind de SP dat toekomstige energieprojecten op een wijze behoren te worden uitgevoerd die verenigbaar is met de beginselen van de hier geschetste energiedemocratie.

Colofon

Schone energienota

SP Statenfractie Zeeland

Middelburg

<https://zeeland.sp.nl>

Met dank aan

- de input van velen.
- de Statenfractie SP Friesland en de inhoudelijk deskundigen, met name ook uit Zeeland, die ons hebben geïnformeerd en hebben geïnspireerd met hun initiatieven rond duurzame energie en leefbaarheid.
- afbeelding voorpagina: fragment uit een kunstwerk van Carina Dumais
- fotografie: SP Zeeland.

Middelburg, 2 december 2017

